

AKROPOLITANEC

ZA BOLJŠEGA ČLOVEKA IN BOLJŠI SVET

BOLEČINA IN NJENI
VZROKI

TESLOV NAJVEČJI IZUM —
ON SAM (3. DEL)

ČLOVEK KOT TELESNO,
DUŠEVNO IN DUHOVNO
BITJE

SIMBOLIZEM KRIL

www.akropola.org

FILOZOFIJA

KULTURA

PROSTOVOLJSTVO

PRED PRAZNIKI VAS VABIMO, DA SI OGLEDATE NAŠE IZDELKE,
KI SO LAHKO LEPO PRAZNIČNO DARILO ...

ARHEOLOŠKE REPLIKE DARILA S SPOROČILOM

ATENA S PARTENONA

Antična Grčija
Velikost: 13 cm x 18 cm
Cena: 10 eur

Atena v polni bojni opremi. Na ščitu je njen atribut – sova. Atena je hči najvišjega boga Zevsa, boginja modrosti in bojevništva. Grki pravijo, da je do modrosti moč priti le z notranjim bojem. Navdihuje pogumna dejanja, s katerimi človek pridobi modrost.

NEFERTARI

Grobnica kraljice Nefertari v Dolini kraljev pri Tebah, XIX. dinastija.
Velikost: 15 cm x 22 cm
Cena: 17 eur

Nefertari je bila žena Ramzesa II., enega najmočnejših egipčanskih faraonov. Njena grobnica je ena najlepših v Egiptu. Egiptu je vladal faraonski par, in ne le moški faraon. Ramzes II. je vladal "vidnemu" Egiptu, Nefertari pa je skrbela za povezavo z "nevidnim", nebeškim Egiptom. Obe vlogi sta bili enako pomembni.

DARILNA EMBALAŽA

KAIROS

Samostan sv. Nikole, Trogir, I. stol.
Velikost: 15 cm x 22 cm
Cena: 10 eur

Kairos je božanstvo, ki nas opominja, da je za vse velike in male stvari v življenju je potreben le EN TRENUTEK.

V trenutku se rodimo, umremo, se odločamo, zmagujemo ali izgublamo ... Človeka poziva, da pogumno pristopa k odločitvam. Opominja nas na to, da se nikdar ne smemo predati malodušju in obupu, ne glede na trenutne okoliščine, saj se že naslednji trenutek lahko pojavi nova priložnost, trenutek, ko se pojavi Kairos s svojo tehtnico in nam daje možnost zmage, prinaša vonj slave in nas poziva, da resnično živimo.

PEGAZ

Antična Grčija
Velikost: 7 cm x 8 cm
Cena: 5 eur

Pegaz, simbol nebeškega blagoslova, ki sledi po uspešno prestani preizkušnji. Na gori Helikon je z udarcem kopita izdolbel izvir navdiha.

ARHEOLOŠKE REPLIKE SO SKRIBNO IZDELANE V ATELJEJU NOVE AKROPOLE IZ MATERIALA, KI IMITIRA KAMEN, IN SO POBARVANE ROČNO.

VSAKA NOSI SVOJ SIMBOLIZEM, KI JE LAHKO V NAVDIH. RAZLAGA SPOROČILA JE V LIČNI OBLIKI PRILOŽENA K VSAKI REPLIKI.

ZA INFORMACIJE NAS KONTAKTIRAJTE NA INFO@AKROPOLA.ORG.

OGLEJ SI VEČ REPLIK

AKROPOLITANEC

NOVA AKROPOLA | kulturno društvo

www.akropola.org

DECEMBER 2015 | ŠT. 7

NASLOV

NOVA AKROPOLA | Ljubljana

Wolfova 8, 1000 Ljubljana

01/25 11 487

NOVA AKROPOLA | Maribor

Tyrševa 7, 2000 Maribor

040/70 99 55

IZDAJATELJ

NOVA AKROPOLA SLOVENIJA

bilten@akropola.org

UREDNIŠTVO

Glavni urednik: Stjepan Palajsa

Urednik: Andrej Praček

Grafični urednik: Nija Androjna

Lektor: Klavdija Blažun

VTEJŠTEVILKI:

- BOLEČINA IN NJENI 4
VZROKI
- TESLOV NAJVEČJI IZUM 8
— ON SAM (3. DEL)
- ČLOVEK KOT TELESNO, 12
DUŠEVNO IN DUHOVNO BITJE
- SIMBOLIZEM KRIL 16

B E S E D A

U R E D N I K A

Težnja po lastnem izboljšanju ni le stvar naše želje ali vneme, ki bi se porodili v nas, temveč je to tudi nujnost, ki izvira iz samega zakona obstoja. Vse namreč stremlji k napredku, k nekakšnemu popolnemu, "zdravemu" stanju. In če kar koli ni "zdravo", se pojavi bolečina kot opozorilo, da je treba nekaj spremeniti.

Zato bolečina ni nujno nekaj slabega, temveč je le opozorilni znak in obenem spodbuda.

Opozorilo, ker običajno ne bi vedeli, da je kaj narobe, če nas bolečina na to ne bi opozorila. Če nas na primer bolan zob ne bi bolel, bi lahko nenadoma izpadel, ne da bi ga imeli možnost pravočasno pozdraviti. Enako velja za psihično trpljenje, ki ga doživljamo, ko na primer ne moremo pozabiti preteklih lepih trenutkov ter se z mislimi in čustvi utapljam v preteklosti, medtem ko nam "sedanjost" izteka med prsti. Čeprav je bila preteklost prijetna, ali prav zato, nam je sedaj ob izgubi težko.

Ali ni to protislovno? Ali bi si morda raje želeli polno težkih trenutkov, po izgubi katerih nam ne bi bilo neprijetno? Verjetno ne ... Le zaradi strahu pred izgubo se res ne bomo izmikali lepotam življenja. Preteklost, prijetna ali neprijetna, je le preteklost. Njena vrednost je v tem, da nam je prinesla določene izkušnje, zaradi katerih smo danes bogatejši in močnejši. Živeti pa moramo danes, s pogledom, usmerjenim v prihodnost. Če tega ne zmoremo, pomeni, da smo odvisni od določenih občutkov in da stvari ne razumemo na ustrezen način. Psihična bolečina nas v tem primeru poskuša na te "boleznine" psihe opozoriti in spodbuditi, da stabiliziramo čustva in se naučimo stvari presojati realno.

Bolečina torej predstavlja tudi spodbudo, in to že s tem, ker ni prijetna. Ker jo želimo odpraviti, iščemo tiste poti in načine, ki nas bodo privedli do zelenega olajšanja, do zdravega psiho-fizičnega stanja.

Bolečina je torej naravna in potrebna. Zato se, namesto da tarnamo nad njo, raje vprašajmo, zakaj je do nje prišlo in kako jo lahko odpravimo.

Andrej Praček

Urednik

BOLEČINA IN NJENI VZROKI

DELIA STEINBERG GUZMÁN

Kot osnovo bomo vzeli stare filozofije, čeprav jih bomo obravnavali z našega aktualnega vidika, ki pa se niti ne razlikuje toliko od vidika ljudi iz drugih obdobj. V skladu s temi učenji pot do človekove osvoboditve vodi prek razumevanja štirih resnic: obstoja bolečine, vzroka bolečine, odprave bolečine in poti do odprave bolečine.

OBSTOJ BOLEČINE IN NJENI VZROKI

Od prvega trenutka, ko vstopimo v življenje, pa tudi, ko zapuščamo svoj fizični obstoj, se pojavlja bolečina v številnih oblikah. Bolečina je vedno določena izguba.

Za telo je lahko izguba zdravja in to fizično neravnotežje se izraža prek različnih oblik bolečine, ki zaposlujejo našo pozornost in na splošno zavest.

Psihična bolečina temelji na izgubi določenega čustva (tistega, ki smo ga čutili, zlasti pa tistega, ki so ga do nas čutili drugi). Ko nas na koncu prenehajo ljubiti in jih posledično prenehamo ljubiti tudi mi. Psihična bolečina lahko izvira iz izgube zaupanja v nekaj ali v nekoga. Ali iz izgube upanja, ki smo ga polagali v neuresničene načrte. Ali iz izgube gotovosti vase, ki se izraža kot strah pred soočanjem s težkimi in celo enostavnimi okoliščinami. Ali iz izgube nečesa materialnega, na kar smo bili navezani, ali ljubljenih oseb. Vsi ti občutki so

skratka posledica izgube nečesa, v kar smo verjeli in za kar smo upali, da bomo imeli.

Mentalna bolečina izhaja iz nerazumevanja. Naš razum trpi, kadar se zapre, je "blokiran" in ne razume smisla tega, kar se dogaja okoli njega. Razum trpi, če ga ne razvijemo v inteligenco in nima orodij, da bi razumel življenje. Enako je z razumom – ne glede na to, ali je izobražen – ki se zapre, ko mora vložiti napor, da bi prodrl do bistva stvari: rezultat je vedno bolečina. Mentalno bolečino doživimo tudi takrat, ko se zavemo, da smo živeli v napačnih prepričanjih ali delovali po napačnih merilih. Ali ko odkrijemo, da smo imeli napačno samopodobo in da v resnici nismo takšni, kot smo si domišljali, da smo.

BOLEČINA VERJETNO NIKOLI POVSEM NE PRENEHA, KER SMO NA POTI POSTOPNE EVOLUCIJE IN KER PO ENI STRANI SICER KORAK ZA KORAKOM NAPREDUJEMO – S ČIMER SE KORAK ZA KORAKOM ZMANJŠUJE TUDI BOLEČINA – VENDAR BOLEČINE NIKOLI NE MOREMO POVSEM ODPRAVITI.

ODPRAVA BOLEČINE

Bolečina verjetno nikoli povsem ne preneha, ker smo na poti postopne evolucije in ker po eni strani sicer korak za korakom napredujemo – s čimer se korak za korakom zmanjšuje tudi bolečina – vendar bolečine nikoli ne moremo povsem odpraviti. Bolečina bo namreč povsem izginila šele takrat, ko bomo dosegli duhovno osvoboditev – kar pa je za nas trenutno še zelo oddaljen cilj. To, kar lahko naredimo in kar moramo narediti, je, da začnemo zmanjševati vzroke, ki nam povzročajo bolečino.

Za to moramo gledati na stvari z vedrino, inteligenco in objektivnostjo. Sebe moramo videti z določene razdalje, da bi ugotovili, katere so tiste stvari, ki nas tako ali drugače prevzamejo in zaslepijo, da jim ne moremo dati pravega imena in jih definirati. Če najprej ne vidimo vzrokov, ne moremo iskati načinov za odpravo bolečine. Potem ko ugotovimo vzroke, pa moramo poiskati vzvode, ki so nas privedli do bolečine.

Za vse obstaja boljša ali slabša rešitev. Toda če nimamo volje za iskanje in še manj za udejanjenje rešitev, bo bolečina vztrajala še naprej. In ne le vztrajala, temveč bomo začeli kriviti zunanje okoliščine za to, s čimer si ne upamo spopasti.

Bolečina ne odide sama od sebe – treba jo je odstraniti. Bolečine ne moremo pozabiti – bolečina se lahko samo transformira v objektivno izkušnjo, ki nas obogati.

BOLEČINE NE MOREMO POZABITI – BOLEČINA SE LAHKO SAMO TRANSFORMIRA V OBJEKTIVNO IZKUŠNJO, KI NAS OBOGATI.

Če sprejmemo dejstvo, da obstaja bolečina, in jo poskušamo odpraviti, je to zanesljiva pot do tega, da ne zapademo v ustvarjanje istih vzrokov, zaradi katerih je nastala.

POT DO ODPRAVE BOLEČINE

"Velika pot" ali "osemčlena plemenita pot" v budistični filozofiji ponuja orodja, ki jih lahko vsekakor uporabimo, saj so nam na voljo brez potrebe po tem, da bi pripadali kakršni koli religiji – zahteva le sposobnost razmišljanja.

1. Vsak dan si moramo prizadevati za to, da ustvarimo pravilne presoje, da bi presegli neznanje in postopoma dosegli modrost. To je svetoval tudi sam Platon.

Manj kot bomo subjektivni, manj kot bo v nas napuha, izhajajočega iz verovanja, da so naša prepričanja vrednejša od drugih, manj kot bo v nas potrebe po tem, da bi vedno imeli prav, pravilnejše bodo naše presoje.

Nasprotno, opreti se moramo na učenja modrecev, na njihove usmeritve, polne izkušenj in jasne vizije, ki nam jo ponujajo.

2. Pravilne namere izhajajo iz jasnega ideala življenja, iz nekaterih načel, ki lahko postanejo cilji. Če nas navdihuje določen ideal, imamo možnost, da postopoma na ustrezen način utremo pot svojim nameram. Na kratko: egoizem nadomesimo z velikodušnostjo.

3. Pravilno delovanje je logična posledica pravilnih presoj in velikodušnih namer. Temu je treba neizogibno dodati voljo po delovanju.

4. Pravilne besede nas primorajo k temu, da razmislimo, preden odpremo usta. Namesto da najprej izrečemo to, kar narekujejo naša čustva (in ne ravno misli), moramo upoštevati to, kakšen učinek bodo izzvale naše besede. Povsem si moramo razjasniti, ali želimo z ljudmi komunicirati ali pa želimo preprosto zapolniti tišino s praznimi besedami.

5. Pravilna življenjska sredstva vključujejo moralno vedenje. Vsi moramo delati, da bi lahko preživeli. To je čudovit zakon narave, čeprav pogosto mislimo nasprotno. Ta zakon nam namreč omogoča, da ostanemo dejavni ter se od znotraj in od zunaj razvijamo. Vendar ni vsako delo v skladu s filozofskim dostojanstvom. Pri tem ne mislim na preprosta dela, temveč

na tista, ki so proti človekovemu dostojanstvu in si nadevajo tisoč obrazov nemoralnosti.

Pravilna življenjska sredstva so samo sredstva, ne pa cilji, ki bi prevzeli naše celotno življenje.

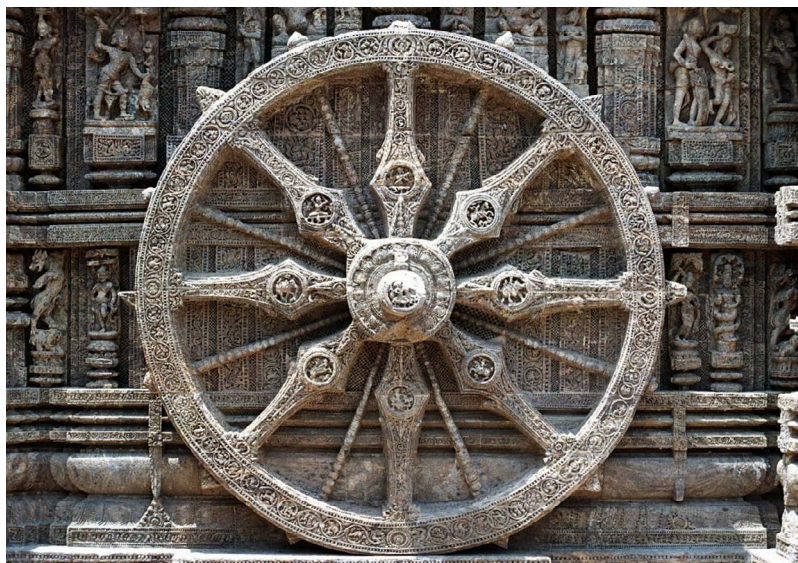
6. Pravilen napor pomeni, da uporabljamo svojo energijo, brez potrate, vendar tudi

brez skopuštvastega, ki se ne želi žrtvovati ali pa se poskuša čim bolj izogibati žrtvovanju. Napor je pravilen, kadar ga usmerjajo cilji, ki smo jih izbrali kot najboljše, in kadar ni omejen na najmanjši napor, temveč na največ, kar lahko damo. Kdor si prizadeva, da bi dajal in deloval po svojih najboljših zmoglostih, razširi meje svoje zmogljivosti. Bolj kot se trudi, več je sposoben narediti.

7. Pravilna pozornost je gorišče svetlobe, ki se osredotoči okoli naših izkušenj ter s tem v naši zavesti ustvari red in jasnost. Zadostuje, če povzamemo, da je pozornost moč zavesti.

8. Pravilna koncentracija pomeni, da smo večji del dneva (in s tem življenja) na svoji notranji osi, notranjem središču, ter da postopoma odpravljamo nihanja zavesti, ki izhajajo iz čustvenih in mentalnih nihanj.

To je napor, da bi lahko izražanje duše in dejanja telesa usmerjali iz našega resničnega Jaza.

KAJ NAREDITI, DA BI PRESEGLI BOLEČINO?

Vemo, da ne glede na to, kako dobri so ti nasveti – ki so omogočili razvoj številnim ljudem skozi zgodovino – jih ni mogoče v celoti udejanjati takoj niti ni mogoče takoj doseči rezultatov. Zato se bo bolečina določeno obdobje nadaljevala kljub naporu, da bi odpravili njene vzroke in tudi samo bolečino.

Naj nas to ne onemogoči. Ne pričakujmo, da bo bolečina povsem izginila, preden delujemo naprej, niti se pred tem ne lotevamo drugih in večjih podvigov. Moramo znati iti naprej z bolečino v roki, čeprav nam ji ni treba nameniti prevelike pozornosti. Pozornost usmerimo v sredstva, s katerimi bomo lahko bolečino odpravili.

NAMESTO DA SE PODCENJUJEMO, MORAMO IZSTOPITI IZ TEMNEGA VODNJAKA BOLEČINE IN V TO USMERITI VSO SVOJO VOLJO. TAKO SE BO OKREPILO TUDI SAMOSPOŠTOVANJE.

Ne zapadimo v nepotrpežljivost. Če je bolečina potrebovala dolgo časa, da bi se zasedla v dušo in se izrazila, potrebuje tudi čas, čeprav ne enako dolgega, da bi prepustila mesto očiščenju in osvoboditvi. Razvijati moramo aktivno potrpežljivost, potrpežljivost, ki nam omogoča, da še naprej opravljamo svoje dolžnosti.

Ne zapadimo v čustva niti misli o lastni manjvrednosti. Namesto da se podcenjujemo, moramo izstopiti iz temnega vodnjaka bolečine in v to usmeriti vso svojo voljo. Tako se bo okrepilo tudi

samospoštovanje. Kdor se skriva in se prepušča bolečini, se ne more počutiti dobro v svoji koži.

Ne razburjajmo se. Ne krivimo druge niti nanje ne prenašajmo svojega negativnega stanja zaradi bolečine. Namesto tega poskušajmo pokazati vedrino v boju, ki nam bo omogočil napredovanje.

Predvsem pa nikoli ne pozabimo številnih stvari, ki nas osrečujejo, ki nas izpolnjujejo z vedrino in entuziazmom, s številnimi dobrimi stvarmi, ki nam jih je ponudilo življenje.

MORAMO ZNATI ITI NAPREJ Z BOLEČINO V ROKI, ČEPRAV NAM JI NI TREBA NAMENJATI PREVELIKE POZORNOSTI.

Ne bodimo nehvaležni usodi za prejete darove. Ni nikogar, ki ne bi imel ničesar, razen če ni povsem ogradil svojih notranjih čutov pred resničnostjo.

Vendar to ni prava pot. Pomembno je, da imamo radi življenje in da cenimo priložnosti, ki nam jih ponuja. In če kdaj zaboli, nadomestimo sence s svetlobo. To je smisel evolucije.

TESLOV NAJVEČJI IZUM - ON SAM

~ tretji del

VOJKO KOVAČIČ

AMERIKA - DEŽELA PRILOŽNOSTI

KULTURNI ŠOK

Pisalo se je leto 1884, ko je 28-letni Tesla izstopil iz prenatrpanega parnika. Brez penija v žepu se je v pomečkani in že zaudarjajoči obleki napotil vzdolž Pete avenije proti Edisonovi kompaniji. Sterilna, v nebo segajoča pročelja New Yorka so na Teslo, ki se je še pred tednom dni kopal v Parizu, nasičenem s kulturo in tradicijo, delovali kot nekakšen kulturni šok. Toda že naslednji hip se je pokazalo, da je to mesto in dežela priložnosti. Prve dolarje je Tesla zaslužil že kar na poti v novo službo, ko se mu je kot strela z jasnega ponudilo priložnostno delo. Zdaj se je lahko vsaj primerno oblekel in očedil, preden je stopil pred Tomasa Edisona, največjega izumitelja vseh časov.

BROOKLYNSKI MOST V NEW YORKU, 1884

RAZOČARANJE NAD EDISONOM

Kmalu je postalo jasno, da se ta dva človeka razlikujeta še bolj kot celini, s katerih prihajata. Edison je bil popolnoma neizobražen, pust in zanemarjen, a izredno delaven in usmerjen v uspeh in zaslužek. Zanj se je bil sposoben spopasti na življenje in smrt. Drugim je večje izmikal ideje, jih prilagodil trgu in zaščitil na patentnem uradu. Umetnost uspešnega iznajditeljstva je bila po njegovih besedah "v poznavanju vseh načinov, kako naprava ne more delovati", kar je zahtevalo ogromno poskusov in prilagajanja. "Vsaj malo teorije in kakšen izračun bi mu prihranil ogromno časa", je dodal Tesla. Skrivnost Edisonove storilnosti je ležala v pomoči številnih dobro organiziranih sodelavcev, ki jih je zaposlovalo njegovo podjetje Edison Electric Company, ne pa tudi v njegovem načinu dela. Tesla je, nasprotno, vedno ves izumiteljski proces izpeljal

THOMAS ALVA EDISON, 1889

sam, in to kar v svoji glavi. Sodelavce je potreboval le pri fizični izdelavi in pripravi dokumentacije. Njegovi izdelki so vedno brezhibno delovali že po prvem poskusu. Tako je lahko ustvaril več kot cela armada Edisonovih pomočnikov.

Že ob prvem srečanju je Tesla svojemu novemu delodajalcu ponudil sistem izmeničnega toka, pa ga ta ni sprejel, saj ni dojel njegove vrednosti. Oklepal se je neperspektivnih enosmernih generatorjev, ki jih je prodajal bogatašem in javnim ustanovam, da so si v svojih stavbah lahko svetili z žarnicami na ogleno nitko, nad katerimi je imel monopol. Parni stoji, ki so poganjali električne agregate, so ropotali v bližini objekta, ker enosmerni tok z razdaljo hitro izgublja moč. Agregatov ni bilo mogoče povezovati in zelo pogosto so se kvarili. Če bi ostalo pri njih, elektrika ne bi nikoli postala splošna dobrina.

Edison je kmalu uvidel, da je Tesla izredno delaven in sposoben inženir. Ponudil mu je precejšnjo nagrado, če tehnološko izboljša njegove naprave. Rečeno, storjeno. Tesla je po letu trdega garanja, ko si je privoščil le po kakšno uro dnevnega počitka, zelo uspešno končal svoje delo. Prišel je po obljubljeni nagrado, ki bi mu prinesla tako zeleno samostojnost, pa mu je Edison cinično zabrusil, češ da ne

razume ameriškega smisla za humor. Z drugimi besedami je to pomenilo, da dana obljuba in stisk roke ne pomenita nič, iztožljiva pogodba pa vse. Tesla je oborožen z novim spoznanjem o tukajšnji poslovni etiki dal odpoved in odšel na svoje.

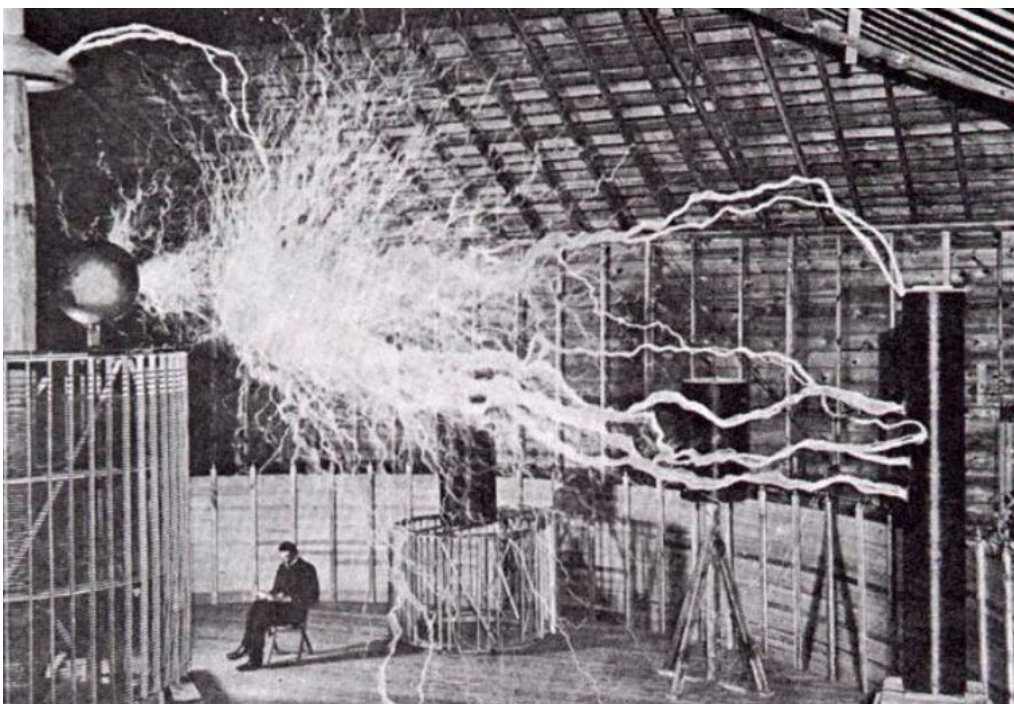
NA SVOJE

Našel je vlagatelje in ustanovil svoje podjetje, a je bil znova pretentan. Ni in ni mogel dojeti te njemu resnično tuje poslovne "morale". Tokrat se je spričo krize, ki je takrat izbruhnila v Ameriki, znašel dobesečno v blatu. Za dva dolarja na dan je bil prisiljen kopati jarke za Edisonove napeljave, da je sploh lahko preživel.

Prišla je nova priložnost, ki pa je tokrat obrodila sadove. Tesla je leta 1888 v novoustanovljenem podjetju Tesla Electric Company, šest let po svojem famoznem preblisku v Budimpešti, poustvaril naprave izmeničnega sistema in jih zelo uspešno predstavil na inštitutu ameriških elektroinženirjev.

Tudi sam Tesla je bil presenečen, kako dobro mu je šlo. Pozneje je še večkrat priredil kakšno predavanje z demonstracijo, povabljen je bil tudi v Pariz in London, v

zraku pa je bilo vedno veliko magije, zanosa in poetike. Strokovnega izrazoslovja namreč takrat še ni bilo, zato si je Tesla pomagal s številnimi slikovitimi prisposodobami, s katerimi je poslušalstvu poskušal približati svoje intuitivne uvide v svet atomov in električnih pojavov. Poslušalstvo je znal dvigniti v prav posebno stanje, zato je Aleksander Fleming ob zaključku nekega predavanja v šali izjavil, da bi "morali Tesli kot čarovniku prvega reda podeliti vsaj red ognjenega meča", mi pa še dodajmo, "če mu že Nobelove nagrade niso bili pripravljeni podeliti".

TESLA V SVOJEM LABORATORIJU V COLORADO SPRINGSU, 1899

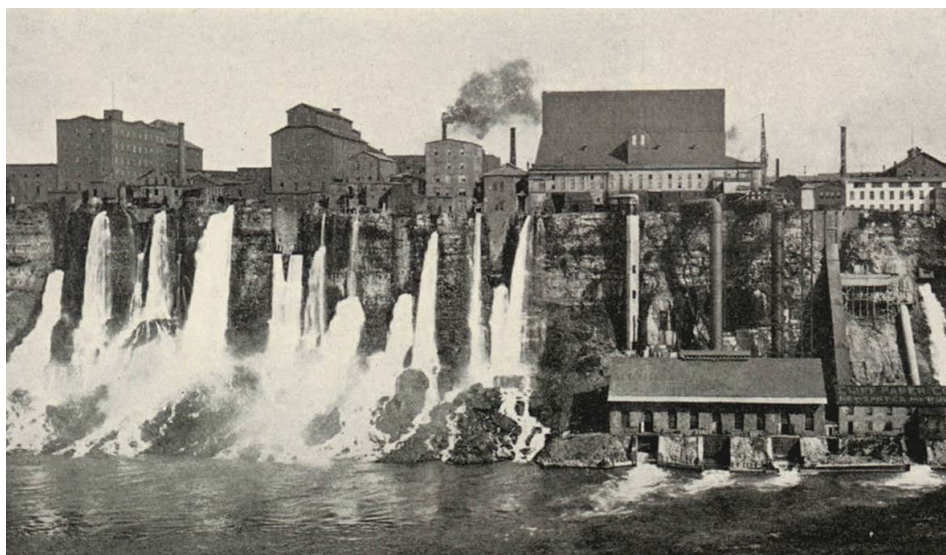
VOJNA TOKOV

Ni minilo dolgo, ko je na vrata Teslovega laboratorija potrkal izumitelj, avanturist in poslovnež z imenom George Westinghouse. Mož je pravilno dojel vrednost odkritja in ponudil bajno vsoto za odkup patentov. Sklenjeni posel bi Tesli zagotovil prepotrebna sredstva za opremo laboratorija in ustvarjalno svobodo do konca življenja.

GEORGE WESTINGHOUSE

Kar je sledilo, pa na žalost veliko pove o svetu, ki smo mu priča tudi danes. Edison in J. P. Morgan, finančnik, ki je stal za njim, sta se silovito uprla noviteti. Zanimale so ju le lastne koristi. Edison je razširil pravo psihozo, kako da je izmenični tok nevaren. V ta namen je odkupoval potepuške pse in jih na javnih mestih usmrčeval z izmeničnim tokom, Morgan pa se je na vso moč lotil vlaganja v neoperspektivni enosmerni sistem, da bi bila pozneje zamenjava z izmeničnim predraga.

HIDROELEKTRARNA NA NIAGARSKIH SLAPOVIH, 1904

Sledi dejanje, ki pokaže vso Teslovo veličino. Westinghouse se oglasi pri njem in mu potoži, da v bitki proti Morganu ne more

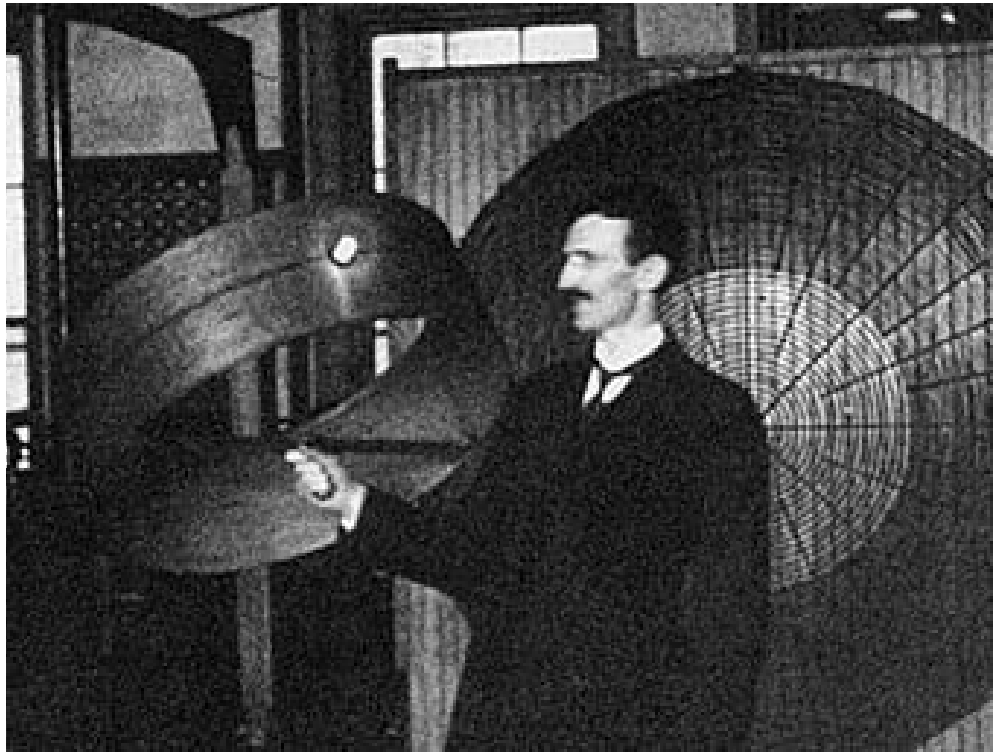
zmagati, ker naj bi bila pogodba s Teslo preveliko finančno breme. Tesla, ki je do tedaj prejel le manjši del dogovorjene vsote, se pogodbi odpove v prid uspehu izmeničnega sistema. Zaveda se, da bosta Amerika in svet tako dobila nekaj velikega, sam pa bo slej ko prej spet v finančnih težavah, toda Tesla ni imel nikoli težav, ko je tehtal med splošno in lastno koristjo.

ČAS SLAVE

Zmaga izmeničnega toka je prišla z dvema veličastnima dogodkoma. Prvi je nastopil leta 1893, ko je Westinghouse Electric dobil naročilo za preskrbo z energijo in razsvetljavo za Kolumbovo razstavo v Chicagu, in pa leta 1895, ko so zabrnili prvi generatorji na Niagarskih slapovih. Ta dogodka sta pomenila simbolični, pa tudi praktični začetek silovitega svetovnega industrijskega in znanstvenega vzpona. Dvajseto stoletje je bilo rojeno.

Teslo so mediji nenadoma začeli dvigovati v nebo. Zanje je bil tiste čase največji in enkratni. V salonu newyorškega hotela Waldorf Astoria, kjer se je sestajal t. i. "Klub 400", je bil Tesla glavna zvezda. Vsi pomembneži so hoteli biti v njegovi bližini, on pa je to izkoristil za promocijo znanosti, ki se je rojevala v njegovem laboratoriju. Vabil jih je tja in jih poskušal navdušiti z osupljivimi demonstracijami. Ponujali so mu fantastične službe, hčere bogatašev bi naredile vse za naklonjenost tega šarmantnega in elegantnega mladeniča, toda sam je na vsak način hotel ohraniti neodvisnost. O tem, kam bo usmeril svoja prizadevanja, je hotel odločati sam. Edini način, da bi lahko ustvarjal še naprej, so bili bogati donatorji, ki bi jih okužil s svojim entuziazmom.

Tesla je bil sredi najplodnejšega in hkrati najsrečnejšega obdobja. Ideje so se rojevale kot po tekočem traku, tako da jim ni mogel niti slediti in je njihovo udejanjenje odlagal na poznejši čas. V središču njegove pozornosti je bilo načelo resonance, mehanske in električne. Manhattan se je tresel kot ob pravem potresu, ko je spravil v pogon in prislonil na nosilni steber svojega laboratorija svoj žepni elektropnevmatski vibrator, iz njegovega slovitega transformatorja pa so švigale strele kot ob pravih nevihtah. Vse se je začelo kot otroška igra, nato pa je vedno sledilo resno delo, ki je prineslo človeštvu veliko koristnega.

Tako je delal na izumu radia, pa brezžičnega prenosa energije, hladilnih naprav, pridobivanja dušika in kisika iz ozračja ter sto drugih stvari. Ta "princ teme" in "kralj svetlobe", kot so ga poimenovali, je eksplodiral v svoji neskončni kreativnosti. Velike večine idej mu ni uspelo pripeljati do konca, jih pa je predstavil v časopisih in na tistih svojih čarobnih demonstracijah. Številni izumitelji so na njih dobili navdih in čez desetletja zanje veselo pobirali Nobelove

nagrade. Zanimivo je, da pri tem nihče ni premogel zahvale idejnemu očetu. Nasprotno pa je Tesla vedno premogel toliko etike in časti, da je omenil velikane, na ramenih katerih je stal, in rade volje je z nasveti pomagal tistim, ki so se trudili dokončati delo, ki ga je sam le spodbudil.

Članek se nadaljuje v naslednji številki Akropolitanca.

MALA ŠOLA FILOZOFIJE

STJEPAN PALAJSA

ČLOVEK KOT TELESNO, DUŠEVNO IN DUHOVNO BITJE

Ko govorimo o človeku, bi si morali najprej odgovoriti na vprašanje, kaj je tisto najbolj temeljno – kaj je sploh človeško bitje, kako smo nastali, kam gremo ... Zanimivo je, da se človek to sprašuje že tisočletja, a še vedno nimamo pravega in zanesljivega odgovora. Niti moderna znanost nam pri tem ne pomaga veliko. Ta se je namreč omejila na svoje mehanične in biološke modele, postavila je meje, zunaj katerih ni priporočljivo (za)iti. Darwinova teorija evolucije nam namreč prav tako ni dala zadovoljivih odgovorov in najbolj bistvena vprašanja še vedno ostajajo odprta – kaj je bitje, kaj je zavest, kaj je svoboda izbire, kaj je um, kaj je volja ... Danes dejansko ni celovitega pogleda na človeka, ki bi vse logično medsebojno povezal. Človek je razkosan med medicino, kemijo, psihologijo, sociologijo, filozofijo, ni pa enega pogleda, ki bi vse te vidike povezoval. In če k temu dodamo še problem duha ali nesmrtni duše, smo popolnoma izgubljeni. Zato je treba za boljše razumevanje sodobno znanost postaviti ob bok izročilu tradicionalnih učenj.

V nadaljevanju bomo predstavili enega od pogledov na človeka, ki ni niti nov niti izviren, temveč temelji na filozofiji, ki povezuje vzhodna in zahodna učenja.

V skladu z njimi je človek kot bitje veliko več od "gmote" mesa in krvi. Če ta učenja povzamemo v skupni imenovalci, lahko človeka razdelimo na sedem različnih dimenzij oziroma "teles" – štiri pripadajo minljivemu delu človeka, ki je naša osebnost in so ga stari Grki imenovali "persona", tri pa višjemu delu, ki se ne spreminja, ki je stalen oziroma nesmrten in so ga Grki imenovali "individua".

**"IZNAKAŽENO TELO NE IZNAKAZI DUHA,
LEPOTA DUŠE PA KRASI TELO."**

SENEKA

PERSONA

Najprej bomo govorili o personi, to je vsem tistem, kar je pri človeku minljivo. V starem Rimu je beseda "persona" – podobno kot starogrška beseda "prosopon" (πρόσωπον) – pomenila masko, ki si jo igralec nadene na obraz, ko stopi na oder. Podobno si nadene masko tudi duša, ko vstopi v življenje oziroma se "obleče" v telo.

V skladu s klasičnimi filozofskimi učenji je persona pri človeku vse tisto, kar se spreminja, kar ni večno. Je umrljiva in jo naš pravi Jaz nosi, vse dokler obstajamo na tem svetu. Pogojena je s časom, z vzgojo, družbo in z družino, v kateri smo se rodili. Persona je tisti del človeka, po katerem se medsebojno razlikujemo, je to, kar je pri vsakem bitju drugačno. In ko umremo, umre tudi naša persona.

Persona je sestavljena iz štirih delov, ki sestavljajo celotnega psihosomatskega človeka. Ta štiri telesa so: fizično, energetsko, čustveno in mentalno telo.

1. FIZIČNO TELO

To je vidno, otipljivo telo. Raziskuje ga današnja znanost, ki ne priznava ničesar drugega razen tega. Običajno se s fizičnim telesom enačimo in če želimo reči: "To sem jaz", pokažemo s prstom nanj. V tradicionalnih učenjih pa je bilo to telo le eden od nosilcev zavesti. Fizično telo prek svojih petih čutil prinaša informacije o fizični dimenziji v našo zavest. Toda samo po sebi je neprestano izpostavljeno spremembam. Fizično telo ni naše, je le kup materije iz narave, ki ga organizira vitalna sila. Ne more obstajati brez povezave s širšo celoto, z materijo naše Zemlje.

Na koncu se vedno postara, zboli in umre. Danes pravimo, da nas ni več, nekoč pa bi rekli, da se je duša po smrti osvobodila bremena fizičnega telesa, njegovih omejitev in bolečine.

2. ENERETSKO, VITALNO TELO

To je telo, ki oživlja fizično telo, ni pa njegov produkt. Eno so kemijske reakcije in elektromagnetni sunki fizičnega telesa, drugo pa življenjska energija, ki ga oživlja.

To je starogrška "pneuma", indijska "prana" ali kitajska "či", ki prežema celotno fizično telo. Podobno kot fizično telo je del širše celote, del življenjske energije narave. Po starih učenjih je vsa narava živa in s tem tudi naša Zemlja, saj ni ničesar, kar ne bi bilo prežeto z vitalnostjo. Za naše fizične oči je to telo nevidno oziroma je na meji med vidnim in nevidnim.

Podobno kot fizično ima svoje organe in energetske kanale. Tradicionalna medicina dela bolj z energetskim kot s fizičnim telesom. To je bil temelj Hipokratove medicinske šole pa tudi kitajske akupunkture. Indijska medicina temelji na sedmih čakrah, sedmih vrtincih energije in treh glavnih energetskih kanalih.

Podobno kot človek imajo fizično telo tudi mineralni svet, skale, zemlja, rastline in živali, energetskega pa poleg nas še rastline in živali. Te namreč nimajo le fizičnega telesa, temveč se skozi pretaka tudi življenjska energija.

3. ČUSTVENO TELO

Po tradicionalnih učenjih naša čustva niso posledica kemije naših možganov, temveč pripadajo povsem drugi dimenziji, drugemu telesu, ki je subtilnejše od fizičnega ali energetskega. To je naše psihično ali čustveno telo, ki se v sanskrtu imenuje "linga

sharira", v zahodni tradiciji pa pogosto astralno telo. To je telo, kjer domujejo naša čustva in občutki, kot so zaljubljenost, sovrašтво, veselje, žalost, navdušenje, strah, jeza itn.

Ta nosilec zavesti ima tudi svojo obliko, snov, iz katere je zgrajen, organe, ritme in življenjske cikle, energijo, ki mu daje življenje.

Po tradicionalnih učenjih se ob vsakem našem čustvenem doživetju ustvari konkretna oblika, sestavljena iz "čustvene" snovi, ki je veliko subtilnejša od fizične snovi. Ta oblika se ne izgubi, ko nekaj prenehamo čutiti, temveč ostane del našega čustvenega telesa. Če si dovolimo izbruh jeze, ta čustva ne bodo izginila, temveč bodo še naprej čemela v nas in nas spodbujala k novim čustvenim izbruhom.

Slabih čustev nikakor ne moremo uničiti, temveč jih lahko samo transformiramo v bolj plemenita.

Vsako naše doživetje je čustveno obarvano in ravno to naše življenje navdaja z lepoto. Vendar lahko tudi z njenim nasprotjem. Zato moramo paziti, kakšnim čustvom dopuščamo, da se porodijo v nas, moramo se jih naučiti nadzirati, predvsem tista slaba. Vsakdo med nami v sebi nosi moč, da bi se lahko boril z njimi. To telo imajo, seveda poleg fizičnega in vitalnega, tudi nekatere živali, predvsem sesalci.

4. MENTALNO TELO – TELO KONKRETNEGA UMA ALI RAZUM

To, da ima določeno bitje živo telo, ki nekaj čuti, ni vse. Je še nekaj več, brez česar si ne moremo predstavljati človeka – nekaj, kar ga je povzdignilo nad svet živali. To je konkretno mentalno telo oziroma naš razum, naše misleče telo. To telo je vedno bolj ali manj preplavljeno z željami – z željo po materialni blaginji, po moči, po užitkih ali po pozornosti drugih. Zato ga na vzhodu imenujejo "kama manas", dobesedno "um želja" ("kama" je želja in "manas" je um).

"NAŠE STRASTI SO KAKOR PTICE FENIKSI: KO IZGORI STARA, IZ NJENEGA PEPELA TAKOJ VSTANE NOVA."

JOHANN WOLFGANG VON GOETHE

Mentalno telo je središče "nižjega jaza", ker je izvor zavesti, zaradi katere se istovetimo z našo persono oziroma osebnostjo. Razen človeka nima razuma nobeno drugo bitje na Zemlji, živali imajo namreč bolj "mehanski" um.

Za miselno telo velja podobno kot za čustveno. To telo ima svoje zakone obstoja, svojo obliko, energijo itn. Vsaka misel nastane tako, da se "miselna snov" izoblikuje v miselno formo, ki je konkretna, tako kot čustvena forma. Ta misel ima svojo moč in svoj naboj, je konkretna, le da na subtilnejši ravni, zato si ne smemo dovoliti slabih, destruktivnih misli, ki so usmerjene bodisi proti drugemu bodisi proti samemu sebi. In tako sta spet pomembna disciplina ter nadzor svojih misli in čustev. Obrzdati moramo svoje "animalne", nižje misli in

" ČLOVEKU, KI VLADA SVOJEMU RAZUMU, JE NJEGOV RAZUM NAJBOLJŠI PRIJATELJ. TISTEMU, KI PA RAZUMU NE ZNA VLADATI, JE TA NAJVEČJI SOVRAŽNIK"

BHAGAVADGITA

čustva ter spodbujati tiste plemenite. Tisti del človeka, ki izbira in spodbuja plemenite misli, pa izvira iz višje dimenzije človeka, iz njegove individue, ki je središče našega višjega Jaza.

Naloga, kot vidimo, ni enostavna in čaka nas še veliko dela. V naslednji številki bomo poskušali razložiti, kaj je pri človeku dejansko najbolj bistveno, kaj smo dejansko mi. Govorili bomo torej o individui. Če si sposodimo staro prisposodbo o konju in jezdecu, potem je konj naša persona in jezdec smo mi. Konj brez jezdeca, ki bi ga usmerjal in vodil, sam po sebi nima nobenega smisla. Konj se ravna po strasteh in fizičnih potrebah. Jezdec je središče volje, samozavedanja oziroma ima zavest o svojem individualnem obstoju. Zna razločevati bistveno od nebistvenega in pravilno izbrati.

Toda, kot smo že dejali, o "jezdecu" bomo govorili v naslednji številki.

ZAKAJ OBSTAJA ZLO?

Nekaj učencev je prišlo k hasidskemu učitelju Rebi Zusyji v upanju, da jim bo razjasnil zagonetko zla na svetu, ki ga je ustvaril dober Bog. Reb Zusya bo zagotovo imel odgovor na to, so pomislili, saj je bil dober in pobožen, hkrati pa bolan in reven. "Kako lahko pojasnite zlo?" so ga vprašali. "Kakšno zlo?" je odgovoril rabin z začudenim pogledom. Osupli učenci so ga spomnili, da je bolan, da trpi bolečine in da živi v revščini. "Ah to," je odgovoril, "moja duša potrebuje prav to."

Hasidska zgodba

SIMBOLIZEM KRIL

HREPENENJE PO DVIGU DUŠE

Krila so simbol vzleta, letenja, olajšanja, dematerializacije, osvoboditve duše od zemeljske teže.

Vzhodna in zahodna izročila se v tem ne razlikujejo. V nobenem izročilu pa krila niso podarjena, temveč jih pridobimo skozi dolgo pot očiščevanja. Krila so namreč simbol božanskega, ki je čisto.

Krila so simbol hrepenenja duše po stanju, ki je nad materialnim in minljivim, vendar mora duša za to, da bi se lahko dvigovala, v konkretnem, materialnem svetu odgovorno opraviti svoje življenjske dolžnosti, svoje poslanstvo.

To nas spomni na egipčanskega skarabeja, ki se je plazil po zemlji ter kotalil svoje iztrebke, dokler jih ni izoblikoval v pravilno kroglo, nato pa je razširil svoja krila in se dvignil v nebo proti soncu.

"NALOGA KRIL JE, DA VZAMEJO NEKAJ, KAR JE TEŽKO, IN TO DVIGNEJO DO PODROČJA NAD NAMI, KJER BIVAJO BOGOVI."

PLATON

EGIPČANSKI SKARABEJ

PEGAZ, KRILATI KONJ

KAJ DVIGUJE DUŠO?

V mitologiji so okriljena vsa bitja, ki simbolično dvigujejo dušo k bogovom. Krila ima na primer **Pegaz**, simbol navdiha – da bi umetnik lahko prejel božanski navdih, se mora "odlepiti" od zemeljskega, in Pegaz, krilati konj, je tisti, ki dvigne njegovo dušo.

Krila ima **Amor** – kaj namreč sploh lahko dvigne dušo smrtnika bolj kot ljubezen? Kaj drugega nam omogoči, da postanemo skorajda podobni bogovom, če ne ljubezen, pri kateri dajemo in ne zahtevamo nič v zameno?

Krila ima boginja zmage, **Nike** ali **Viktorija**. Miti nam pogosto govorijo o tem, da si junak po dobljeni bitki prisluži mesto visoko med bogovi. A ta boj mora biti notranji in ne zunanji – da bi si resnično pridobili "mesto med bogovi", se moramo seveda bojevati, toda s svojimi notranjimi zvermi, s slabostmi, da bi postali boljši, lepši od znotraj.

HITROST UMA

Krila so povezana tudi z našim umom. Naša misel lahko v hipu poleti na drugi konec sveta. V Rigvedu, starodavni indijski zbirki himen, so krila simbol uma, ki je hitrejši od vsake ptice.

"UM JE NAJHITREJŠA PTICA."

RIGVEDA

HERMESOVI SANDALI

Grški **Hermes**, božanski sel, z nekoliko bolj ezoteričnega vidika predstavlja naš um. Hermes je kot božanski sel nenehno na poti, kot je tudi naš um nenehno v gibanju. Kot sel mora biti hiter, prav tako kot je hiter naš um. Hitrost in nenehno gibanje sta simbolično prikazana s krili na Hermesovih sandalih.

AMONOVA KRILA

ZAŠČITA

V starem **Egiptu** so krila znamenje bogov zaščitnikov. Ti ščitijo bitja tako, da jih pokrijejo s svojimi krili. Najznačilnejša je Maat, boginja pravice in resnice, ki s svojimi ogromnimi krili ščiti pravičnike in s tem sporoča, da sta le pravica in resnica tisti, ki dajeta v življenju resnično varnost. Nad vrati templjev v Egiptu so bila običajno upodobljena Amonova krila kot zaščita pred vsem zlom, ki naj ne vstopa v sveti prostor.

Tudi v **krščanstvu** najdemo v psalmih zaščito božanskih peruti:

"VARUJ ME KOT ZENICO SVOJEGA OČESA, SKRIJ ME V SENCI SVOJIH PERUTI ..."

PSALM 17, 8

NAPOVEDNIK DOGODKOV

Dogodki za mesec december 2015.

Dogodki potekajo v prostorih društva v Ljubljani in Mariboru ali na vnaprej razpisani drugi lokaciji.

PLATON KAKO SE GRADITA ČLOVEK IN DRUŽBA
arhetipi · idealna država · 4 vrste ljudi

BUDA KAKO PREMAGATI BOLEČINO IN STRAH
4 najvišje resnice · srednja pot · moč sočutja

KONFUCIJ KAKO POSTATI PLEMENIT ČLOVEK
moralni zakon · enostavnost in humor

SOKRAT KAKO ZGRADITI JASNA STALIŠČA
spoznaj sebe · prijateljstvo · moč dialoga

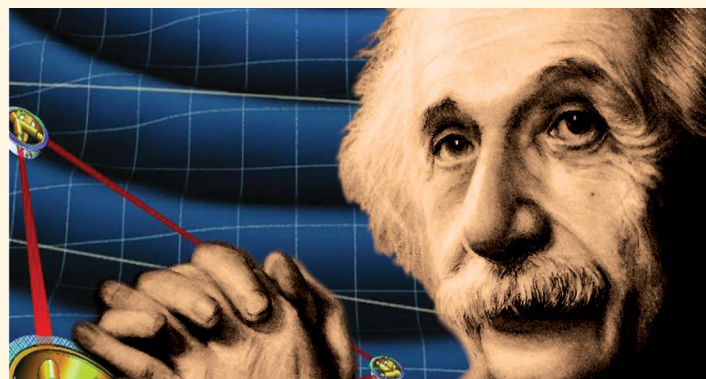
STOIKI KAKO VLADATI SEBI
notranja moč in svoboda · psihološka trdnost

VELIKA UČENJA VZHODA IN ZAHODA

Ciklus 12 predavanj

SREDA, 2. DECEMBER 2015 OB 18:00

Nova Akropola - Wolfova 8, Ljubljana
2. predavanje

ALBERT EINSTEIN – OD RELATIVNOSTI DO ENOTNOSTI

Predavanje

SREDA, 2. DECEMBER 2015 OB 18:30

Knjižnica Bežigrad - Einspielerjeva ulica 1, Ljubljana
Vstop prost!

PRIJATELJSTVO IN LJUBEZEN

2. predavanje iz sklopa **Izzivi mladosti**
ob Unescovem svetovnem dnevu filozofije

ČETRTEK, 3. DECEMBER 2015 OB 18:00

Nova Akropola - Tyrševa 7, Maribor
Vstop: 4 €
Študenti: vstop prost!

PRIHODNOST IN USPEH

3. predavanje iz sklopa **Izzivi mladosti**
ob Unescovem svetovnem dnevu filozofije

ČETRTEK, 10. DECEMBER 2015 OB 18:00

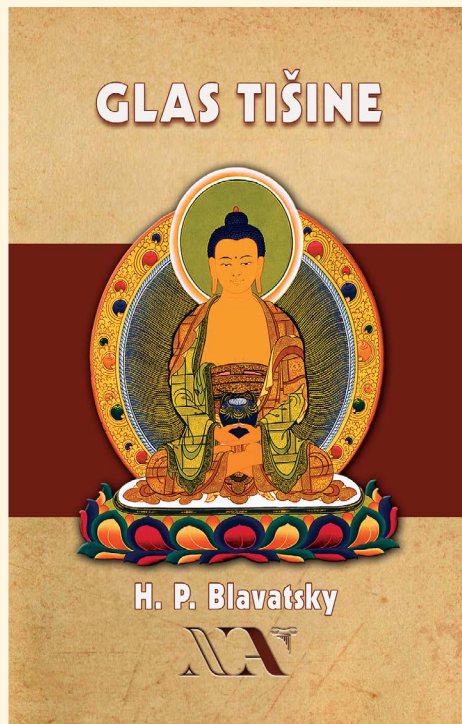
Nova Akropola - Tyrševa 7, Maribor
Vstop: 4 €
Študenti: vstop prost!

KNJIGE, REPLIKE NOVE AKROPOLE

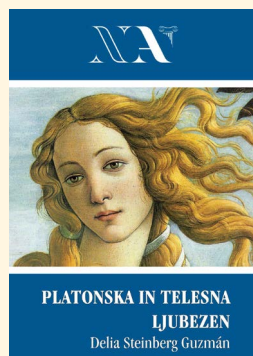
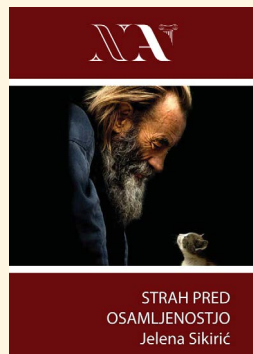
Knjige in arheološke replike lahko kupite v prostorih društva.

Glas tišine ali večjo količino knjižic pa lahko naročite tudi preko maila na info@akropola.org ali na št. 01/25 11 487.

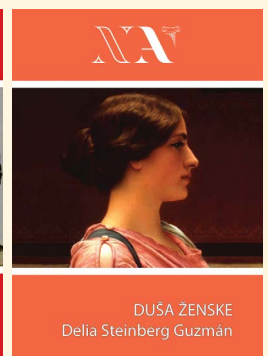
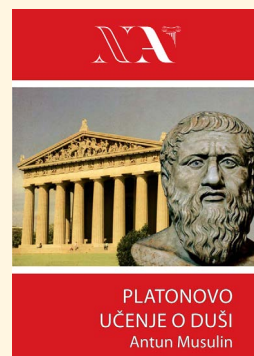
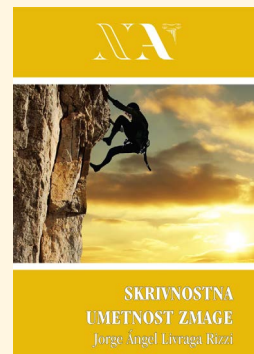
KNJIGE

FORMAT 130 x 205 mm
102 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 10 €

FORMAT 105 x 148 mm
32 STRANI
MEHKA VEZAVA
CENA: 2 €

ARHEOLOŠKE REPLIKE

Grčija in Rim

Egipt

Slovenija

Če podpirate naše delovanje, bomo veseli vsakega majhnega prispevka, ki ga lahko nakažete na naš tekoči račun, odprt pri NLB d. d.

Št. računa: SI56 0201 0005 1188 709

Prejemnik: Nova Akropola, Wolfova 8, 1000 Ljubljana

Nova Akropola je kot društvo v javnem interesu tudi na **seznamu upravičencev do dela dohodnine za donacije**. Vsak davčni zavezanec lahko namreč zahteva, da se do 0,5% dohodnine od dohodkov, ki se všttevajo v letno davčno osnovo, nameni za financiranje splošno koristnih namenov.

Če želite ta prispevek nameniti nam, natisnite in izpolnite **obrazec** – zahtevo za namenitev dela dohodnine – in ga pošljite na pristojni **finančni urad**. Naša davčna številka je **14787067**.

Vsi, ki delujemo v Novi Akropoli, smo prostovoljci. Prihodki so namenjeni izključno financiranju dejavnosti društva.

Občasno naša lastna luč ugasne in jo znova prižge iskra drugega človeka.

Vsakdo med nami je lahko globoko hvaležen tistim, ki so v nas prižgali plamen.

— Albert Schweitzer